

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto Välinehuoltoalan perustutkinto

Tutkinnon peruste 2026

Toimeenpanon tuki tammikuu 2026

Opetushallitus

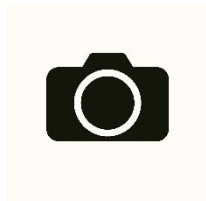
Ammatillinen koulutus

Dinah Arifulla

Turvallisemman tilan periaatteet

Tässä tilaisuudessa on mahdollisuus kommentoida suullisesti tai chatin kautta, muutoin mikrofonit pidetään suljettuina

Ole kunnioittava ja asiallinen. Kunnioitusta voi ilmaista asiallisella uteliaisuudella. Jos et ymmärrä toista osallistujaa, voit esittää avoimia ja ei-arvottavia kysymyksiä.

Kuuntele ja opi. Ota vastaan uudet aiheet ja näkökulmat ennakkoluulottomasti. Suhtaudu asioihin ja tilanteisiin mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.

Anna tilaa. Tunnista, millaisessa roolissa ja asemassa olet eri tilanteissa. Ole aktiivisesti läsnä ja mahdollista omalla toiminnallasi myös muiden osallistuminen.

Tämän tilaisuuden **häirintäyhteyshenkilö** on Laura Jauhola, etunimi.sukunimi@oph.fi, puh. 029 331 578

Sote pt 2026, Väline pt 2026 toimeenpanotuen webinaarit

- 8.1.2026 Yleistä tutkinnosta ja alakohtaiset muutokset aiempaan
- **15.1.2026 klo 12-15.30 Tutkinnon perusteet, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (OSTU), osaamisen hankkiminen, osoittaminen ja arviointi**
- Syksyllä 2026 tilaisuus työelämänedustajille ja opiskelijoille

Agenda

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto

Välinehuoltoalan perustutkinto

- Tutkinnon perusteet 2026
- Kielitaito
- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (OSTU)
- Osaamisen hankkimisen ja osoittamisen käytännöt sekä arviointi
- Yleisimmät kysymykset

Tutkinnon perusteet

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2026

Määräys OPH-7059-2025 (16.12.2025)

- Voimaan 1.8.2026
- Aiemman tutkinnon perusteen siirtymäaika 31.7.2030 asti (OPH-4417-2023)
- Toimeenpanotuet 1/2026

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ammattillinenperustutkinto/9616799/tiedot>

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteet

Opetushallitus on päättänyt sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteista liitteen mukaisesti.

Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäjän tulee noudattaa määräystä 1.8.2026 alkaen. Ennen 1.8.2026 tutkinnon suorittamisen aloittaneella opiskelijalla on oikeus suorittaa tutkinto sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteiden (20.12.2023, OPH-4417-2023) mukaisesti 31.7.2030 saakka.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 62 § mukaisesti koulutuksen järjestäjä päättää tutkintokoulutuksen sisällöstä ja toteuttamisesta tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Lisätietoja määräyksestä ja siitä, mistä se on saatavissa, saa Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen yksiköstä tai ruotsinkielisen toiminnan yksiköstä.

Pääjohtaja

Minna Kelhä

Opetusneuvos

Dinah Arifulla

Välinehuoltoalan perustutkinto 2026

Määräys OPH-7060-2025 (12.12.2025)

- Voimaan 1.8.2026
- Aiemman tutkinnon perusteen siirtymäaika 31.7.2030 asti (OPH-5039-2021)
- Toimeenpanotuet 1/2026

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ammattienperustutkinto/9608757/tutkinnonosat>

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Välinehuoltoalan perustutkinnon perusteet

Opetushallitus on päättänyt välinehuoltoalan perustutkinnon perusteista liitteen mukaisesti.

Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäjän tulee noudattaa määräystä 1.8.2026 alkaen. Ennen 1.8.2026 tutkinnon suorittamisen aloittaneella opiskelijalla on oikeus suorittaa tutkinto välinehuoltoalan perustutkinnon perusteiden (2.12.2021, OPH-5039-2021) mukaisesti 31.7.2030 saakka.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 62 § mukaisesti koulutuksen järjestäjä päättää tutkintokoulutuksen sisällöstä ja toteuttamisesta tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Lisätietoja määräyksestä ja siitä, mistä se on saatavissa, saa Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen yksiköstä tai ruotsinkielisen toiminnan yksiköstä.

Ammatillinen perustutkinto

Ammatilliset tutkinnon osat 145 osp

Yhteiset tutkinnon osat 35 osp

Kaikille yhteiset
pakolliset tutkinnon
osat

Mahdollinen
osaamisalaopinnot

Valinnaiset
tutkinnon osat

Yhteiset tutkinnon osat 35 osp

- Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen
- Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen
- Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto

- Ei esteitä tutkinnon osien suoritusjärjestykselle
- HOKSissa määritetään tutkinnon suorittaminen
- Määritelty osaaminen arvioidaan tutkinnon osittain, osaamisen hankkiminen suunnitellaan HOKSissa

Asiakkaan kohtaaminen ja ohjaaminen (AKO) 20 osp
Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen (HYTO) 25 osp

Osaamisalaopinnot 7 kpl

Lääkehoidon toteuttaminen lähihoitajan vastuualueella (LÄÄKE) 10 osp

Valinnaiset tutkinnon osat

Yhteiset tutkinnon osat (YTO-opinnot)

Osaamisala opinnot 60 osp

- **Ikääntyneiden hoidon ja kuntoutumisen osaamisala (IHKU) 60 osp** (+ valinnainen 30 osp)
 - Ikääntyneen osallisuuden edistäminen (IKÄ) 30 osp
 - Kotihoidossa toimiminen (KOTI) 30 osp
- **Sairaanhoidon osaamisala (SAHU) 60 osp** (+ valinnainen 30 osp)
 - Sairaanhoitotyössä toimiminen (SAIHO) 30 osp
 - Kotihoidossa toimiminen (KOTI) 30 osp

- **Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyön osaamisala (MIPÄRI) 60 osp** (+ valinnainen 30 osp)
 - Mielenterveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö 30 osp
 - Mielenterveys- ja riippuvuustyössä toimiminen 30 osp
- **Vammaistyön osaamisala (VAMMI) 60 osp** (+ valinnainen 30 osp)
 - Osallisuuden edistäminen vammaistyössä (VAOS) 30 osp
 - Toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen vammaistyössä (VATO) 30 osp

- **Lasten ja nuorten kasvatuksen ja hoidon osaamisala (LANU) 75 osp** (+ valinnainen 15 osp)
 - Lapsen, nuoren ja perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen (LANUPE) 35 osp
 - Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen (LAKAHY) 40 osp (*yht. Kasvatus- ja ohjausalan pt*)
- **Suunhoidon osaamisala (SUU) 75 osp** (+ valinnainen 15 osp)
 - Suun hoitotyössä toimiminen (SUHO) 45 osp
 - Suun terveyden edistämisessä toimiminen (SUTE) 30 osp

Osaamisala opinnot, jatkuu

- **Perustason ensihoidon osaamisala (PEHHI) 75 osp** (+ valinnainen 15 osp)
 - Ensihoidossa toimiminen (PENTO) 45 osp
 - Akuuttihoitotyössä toimiminen (PEAKU) 30 osp

Huomioitava hakeutumisessa "[Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa 699/2017](#)".

Valinnaiset tutkinnon osat 15 – 30 osp

- Tutkintokohtaiset tutkinnon osat
- Kaikille tutkinnoille yhteiset (samikset) esim. Ilmastovastuullinen toiminta 15 osp
- Muuta:

Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa ...	5 - 15
Toisen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa ...	15 - 30
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta ...	5 - 15
Korkeakouluopinnot ...	5 - 15
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja	1 - 25

Tutkintokohtaiset valinnaiset tutkinnon osat á 15 osp

Asiakkaan toimintakyvyn vahvistaminen	Näytteenotto hoitotyössä
Haavanhoito	Palliativisessa hoidossa toimiminen
Ikääntyneiden akuuttitilanteissa toimiminen	Perioperatiivisessa hoitotyössä toimiminen
Immobilisaatiohoitotyössä toimiminen*	Selkaviestintä asiakastyössä
Jalkojenhoitotyössä toimiminen	Suun erikoishoidossa toimiminen **
Lapsen ja nuoren mielenterveystaitojen edistäminen	Suun terveyden edistäminen eri asiakasryhmille
Lastensuojelutyössä toimiminen	Terveys- ja hyvinvointiteknologia toimintakyvyn edistämiseksi
Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyö eri asiakasryhmille	Toiminnalliset menetelmät hyvinvoinnin edistämiseksi
Monipotilas- ja suuronnettomuustilanteissa toimiminen*	Vastasyntyneen ja imeväisikäisen hoitotyö

*Sairaanhoidon ja Perustason ensihoidon osaamisalat

** Suunhoidon osaamisala

Välinehuoltoalan perustutkinto

Ammatilliset tutkinnon osat 145 osp

Yhteiset tutkinnon osat 35 osp

Kaikille yhteiset
pakolliset tutkinnon
osat

Valinnaiset
tutkinnon osat

Yhteiset tutkinnon osat 35 osp

- Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen
- Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen
- Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Perusopinnot

- Välineiden puhdistaminen ja desinfiointi infektioiden torjuntayössä (PUDE) 45 osp
- Välineiden pakkaamisprosessissa toiminen 30 osp
- Sterilointi osana infektioiden torjuntaa 40 osp

Valinnaiset tutkinnon osat 30 osp

- Tutkintokohtaiset tutkinnon osat
- Kaikille tutkinnoille yhteiset (samikset) esim. Ilmastovastuullinen toiminta 15 osp
- Muuta:

Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa	5 - 15
...	
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta	5 - 15
...	
Korkeakouluopinnot	5 - 15
...	
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja	1 - 25

Tutkintokohtaiset valinnaiset tutkinnon osat á 15 osp

Laboratorion alakohtainen välinehuolto

Suun terveydenhuollon alakohtainen välinehuolto

Taipuisan tähystimen alakohtainen välinehuolto

Terveydenhuollon logistisissa palveluissa toimiminen

Välinehuollon infektioiden torjuntatyössä toimiminen

Kielitaito soten ammatillisessa koulutuksessa

Miksi kielitieto asiat ovat tärkeitä?

- Vuorovaikutus asiakkaiden, potilaiden ja työyhteisön kanssa
- Turvallisuus (ohjeiden ymmärtäminen, raportointi)
- Monikulttuurisuus ja erilaisten kielitaustojen kohtaaminen
- Ammattietiikka: oikeus tulla ymmärretyksi

Haasteet

- Vaihteleva lähtötaso opiskelijoiden kielitaidossa
- Ammattisanaston vaikeus (esim. erityissanasto, lääkehoito, dokumentointi)
- Asiakastilanteiden vaatimukset: selkeys ja nopea reagointi
- Työelämän odotukset kielitaidosta voivat olla korkeat

Kielitaito osaamisen hankkimisessa

- Jatkuvassa haussa päätetään hakuperusteista
 - kielitaito voi olla yksi kriteeri kaikille hakijoille
 - arvioidaan kielitaidon kehittymismahdollisuuksia eri tukitoimin vastaamaan tutkinnon perusteen edellyttämää kielitaitoa
- HOKS

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja

1 - 25
- Opinnoissa vahvistetaan viestintää ja ammatillista sanastoa
- Ammattiosaamisen näytöissä arvioidaan kielen käyttöä työtilanteissa ammattitaitovaatimuksien mukaisesti
- S2-opetus ja kielituen integrointi ammatillisiin aineisiin

Ratkaisuehdotuksia

Yksilölliset opintopolut ja lisäkielituki

Toteutussuunnitelman ratkaisut

Ammatillisen kielen ja sisällön integrointi opetuksessa
Yhteisopettajuus

Yhteistyö työelämän kanssa

Työpaikoilla selkokieli, kuvalliset ohjeet ja mentorointi
Tuki työpaikkaohjaajille

Jatkuva kielikoulutus valmistumisen jälkeen

HUOM! Mukauttamisen ja poikkeamisen määräys – potilas- ja asiakasturvallisuus
näkökulma

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, OSTU

OSTU

- Koulutuksen järjestäjän tehtävä
 - Päällekkäinen tarpeeton koulutus vältetään
 - Voi nopeuttaa tutkinnon suorittamista
- Koulutuksen henkilökohtaistaminen
 - Puuttuvan osaamisen hankkiminen
- Tunnistaminen: opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen selvitetään
 - Todistukset, osaamiskartoitukset, haastattelut yms.

Osaamisen tunnustaminen

- Opiskelijan jo osoittamaa osaamista, joka vastaa suoritettavassa tutkinnossa edellytettyä osaamista tai ammattitaitoa, voidaan tunnustaa suoraan suoritettavaan tutkintoon (sisällyttäminen).
- Muutoin arvioidaan osaamisen vastaavuutta ja ajantasaisuutta
 - Koulutuksen järjestäjä päättää osaamisen vastaavuudesta ja ajantasaisuuden varmistamisen menettelytavoista
- Dokumentoitu tunnustamispäätös
 - kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ja arkistoidaan
- Mikäli tunnustamispäätöstä ei voida tehdä
 - voidaan ohjata soveltuvien tutkinnon osien näyttöön tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osalta muuhun osaamisen arviointiin

Osaamisen tunnustamisen periaatteet

- osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan tutkintokoulutuksen alussa
- aiemmin hankitusta osaamisesta on toimivaltaisen viranomaisen antama todistus, jossa on tiedot opiskelijan osaamisen arvioinnista
- osaamisen tunnustaminen tehdään aina suoritettavaan tutkintoon, sen muodostumisen ja tutkinnon osien laajuuksien mukaisesti
- aiemmin hankitun osaamisen vastaavuutta tai ajantasaisuutta arvioivat koulutuksen järjestäjän nimeämät arvioijat ammatillisissa tutkinnon osissa tai arvioija yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa. Apuna voidaan käyttää opiskelijan esittämiä asiakirjoja ja selvityksiä.
- koulutuksen järjestäjä on velvollinen tekemään osaamisen tunnustamisen opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa kirjattuihin pakollisiin tutkinnon osiin, kun osaaminen voidaan sisällyttää osaksi suoritettavaa tutkintoa
- tunnustettua arvosanaa on opiskelijan mahdollisuus korottaa. Uusi arviointi tehdään voimassa olevien tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien mukaisesti
- tunnustaminen voi kattaa koko tutkinnon osan tai pelkästään osan tutkinnon osasta. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa koulutuksen järjestäjä ohjaa opiskelijan puuttuvan osaamisen hankkimiseen ja osaamisen osoittamiseen siltä osin, mitä osaamista ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu

ePeruste ohje: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ammatillisessa koulutuksessa (OSTU, 18.3.2025)

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ammattillinen/9139560/tiedot>

Määräys OPH-7465-2025 (4.12.2025) Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa koulutuksessa

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/maaraykset/9991265>

Osaamisen hankkimisen ja osoittamisen käytännöt sekä arviointi

OSAAMISEN HANKKIMINEN

Oppiminen
työpalkalla ja
oppilaitoksessa

Ohjaus
ja tuki

Henkilökohtainen
osaamisen
kehittämis-
suunnitelma
(HOKS)

OSAAMISEN OSOITTAMINEN

Näytöt
(työelämälähtöiset
tehtävät)

Dokumentointi
ja todentaminen

Yhteistyö
työelämän
kanssa

ARVIOINTI

Arviointikriteerit
(tutkinnon
perusteet)

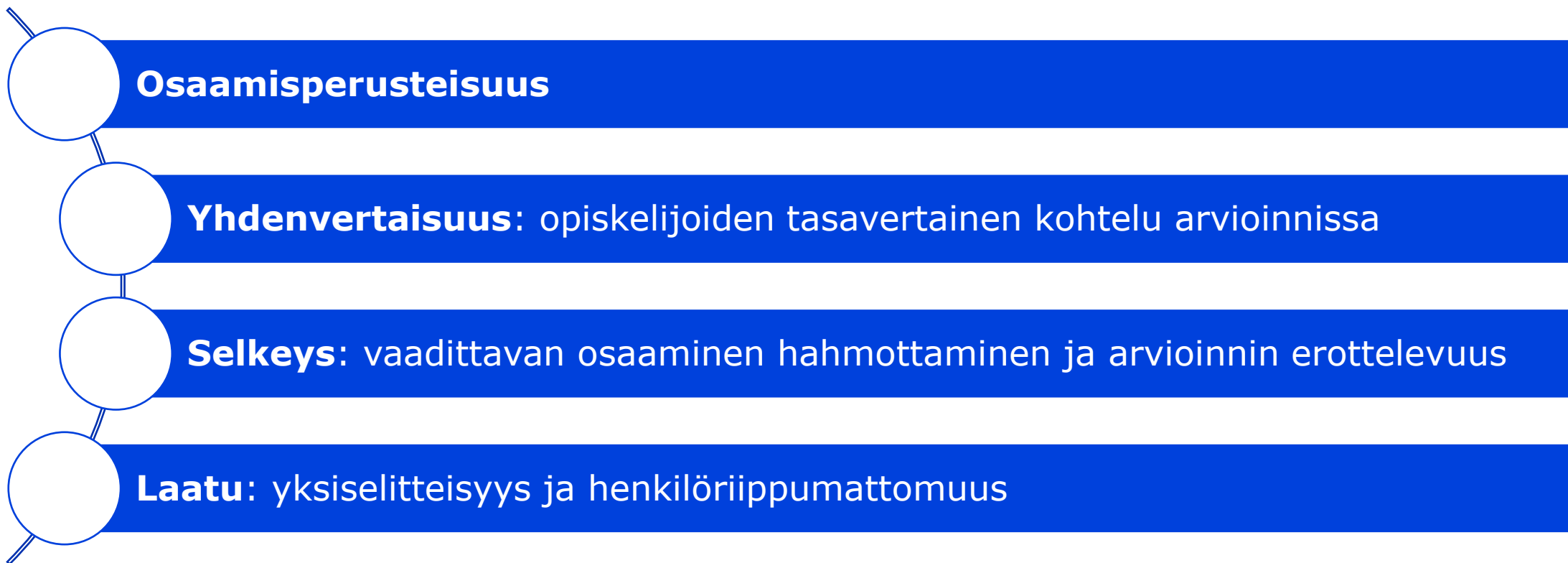

Arvioijien roolit
(opettaja +
työelämän
edustaja)

Palaute ja
hyväksyntä

Ammatillisten perustutkintojen osaamisen kuvauksen ja arviointikriteeristön muutos

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

- toimii ammattieettisten periaatteiden mukaisesti
- noudattaa lainsäädäntöä, määräyksiä, suosituksia ja ohjeita
- toimii laatusuosituksen ja omavalvontasuunnitelman mukaisesti
- toimii sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvatuksen ohjaus-, yhteydenotto- ja ilmoitusvelvollisuuden mukaisesti
- tukee ja noudattaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta
- toimii asiakasturvallisesti
- noudattaa salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta
- noudattaa tietosuoja- ja tietoturvallisuusohjeita
- työskentelee työpaikan turvallisuussuunnitelman mukaisesti
- työskentelee hygieniavaatimusten ja aseptisten periaatteiden mukaisesti
- työskentelee ergonomisten periaatteiden mukaisesti
- työskentelee kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
- käyttää näyttöön perustuvaa tietoa

Työyhteisössä toimiminen

- noudattaa työyhteisön aikatauluja, ohjeita ja sopimuksia
- toimii tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti
- toimii osana moniammatillista työyhteisöä ja verkostoa
- ylläpitää osaltaan hyvää työilmapiiriä
- käyttää tietoa työkykyä edistävästä tekijöistä
- tunnistaa kiusaamista, häirintää ja syrjintää ja toimii työyksikön ohjeiden mukaisesti
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa

Koulutuksen järjestäjä vastaa

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017; 39§, 44§, 48§, 49§, 62§, 63§)

- Opiskelijaksi ottamisen valintaperusteet sekä pääsy- ja valintakokeet
 - Tieto terveydentilavaatimuksista (SORA)
- Opintojen henkilökohtaistaminen
 - Yksilöllinen osaamisen tunnistaminen, tunnustaminen, hankkiminen, kehittyminen ja osoittaminen sekä ohjaus- ja tukitoimet
 - AT ja EAT tavoitteena uuden osaamisen hankkiminen, ei aiemman hyväksiluku
- **Osaamisen hankkimisen ja osoittamisen suunnittelu**
- **Koulutuksen sisältö ja toteuttaminen**
- Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot

Osaamisen osoittaminen näytössä

- Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö).
- Ammattitaitovaatimusten mukaisia käytännön työtehtäviä tehdään siinä laajuudessa, että opiskelijan osaaminen voidaan arvioida luotettavasti.
- Näyttöä on mahdollista jatkaa toisessa työpaikassa tai työkohteessa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu ja arviointi voidaan tehdä luotettavasti. **Yhdestä tutkinnon osasta voi näin ollen olla yksi tai useampi näyttötilaisuus, jossa osaamista osoitetaan.**
- Toisaalta yhdessä näytössä voidaan myös osoittaa useaan tutkinnon osaan liittyvää osaamista, jos osaaminen on suunniteltu osoitettavaksi **samanaikaisesti usean tutkinnon osan osalta.**

Osaamisen arviointi

Ammatilliset tutkinnon osat arvioidaan asteikolla 1–5 tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten ja arviointikriteerien mukaisesti. Opiskelijan osaaminen arvioidaan tutkinnon osittain. Tutkinnon osan arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

Yhteiset tutkinnon osat arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Yhteisten tutkinnon osien osa-alueet arvioidaan asteikolla 1–5 osa-alueen osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien mukaisesti. Yhteisen tutkinnon osan osa-alueen arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

Osaamisen arviointi

- ★ tietoa opiskelijan osaamisesta
- ★ varmistetaan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen
- ★ kehitetään edellytyksiä itsearviointiin

- ★ näytön ja muun osaamisen osoittamisen aikana
- ★ arviointipäätös tehdään mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen.

- ★ **opiskelijan tulee tietää milloin hänen osaamista arvioidaan**
- ★ toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä

- ★ Jos osaaminen osoitetaan useassa osassa, arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella (HOKS suunnittelu)

Osaamisen arviointi ja arvosanasta päättäminen

- Opiskelijan osaaminen arvioidaan tutkinnon osittain.
- Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset
- Kokonaisarviointi: Tutkinnon osan arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu
- Opiskelijalle ymmärrys arvosanasta ja sen perusteluista
- Arvioijat tekevät osaamisen arviointia opiskelijan osaamisesta pääsääntöisesti näytön ja muun osoittamisen aikana.
- Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä.
- Arviointipäätös tehdään mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen.

Yhteinen kriteeristö ammatillisten perustutkintojen ammatillisiin

- Kriteeristössä osaamisen taso syvenee ja laajenee edettäessä tyydyttävästä kiitettävälle tasolle
- Tyydyttävä 1 taso on minimi tutkinnon osasta suoriutumiseen
- Kriteerit eivät ole tutkintokohtainen tai tutkinnon osakohtainen tai ammattitaitovaatimuskohtainen
- Käytetään opiskelijan osaamisen arvioinnissa yhdessä ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden kanssa

Arviointikriteeristö perustutkinnoissa

Tyydyttävä 1

- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti
- toimii yhteistyökykyisesti
- tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita
- hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa
- muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti

Tyydyttävä 2

- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti
- toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti
- tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita
- hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti
- muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti

Hyvä 3

- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti
- toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa
- selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista
- hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti
- arvioi suoriutumistaan realistisesti

Hyvä 4

- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti
- toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
- selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja
- soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti
- arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan

Kiitettävä 5

- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat
- toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa
- soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti
- esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia
- arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen
- ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

- Ammattitaitovaatimukset määrittelevät, mitä osaamista tutkinnon osassa vaaditaan
- Arviointikriteereillä määritellään arvosana osoitetusta osaamisesta

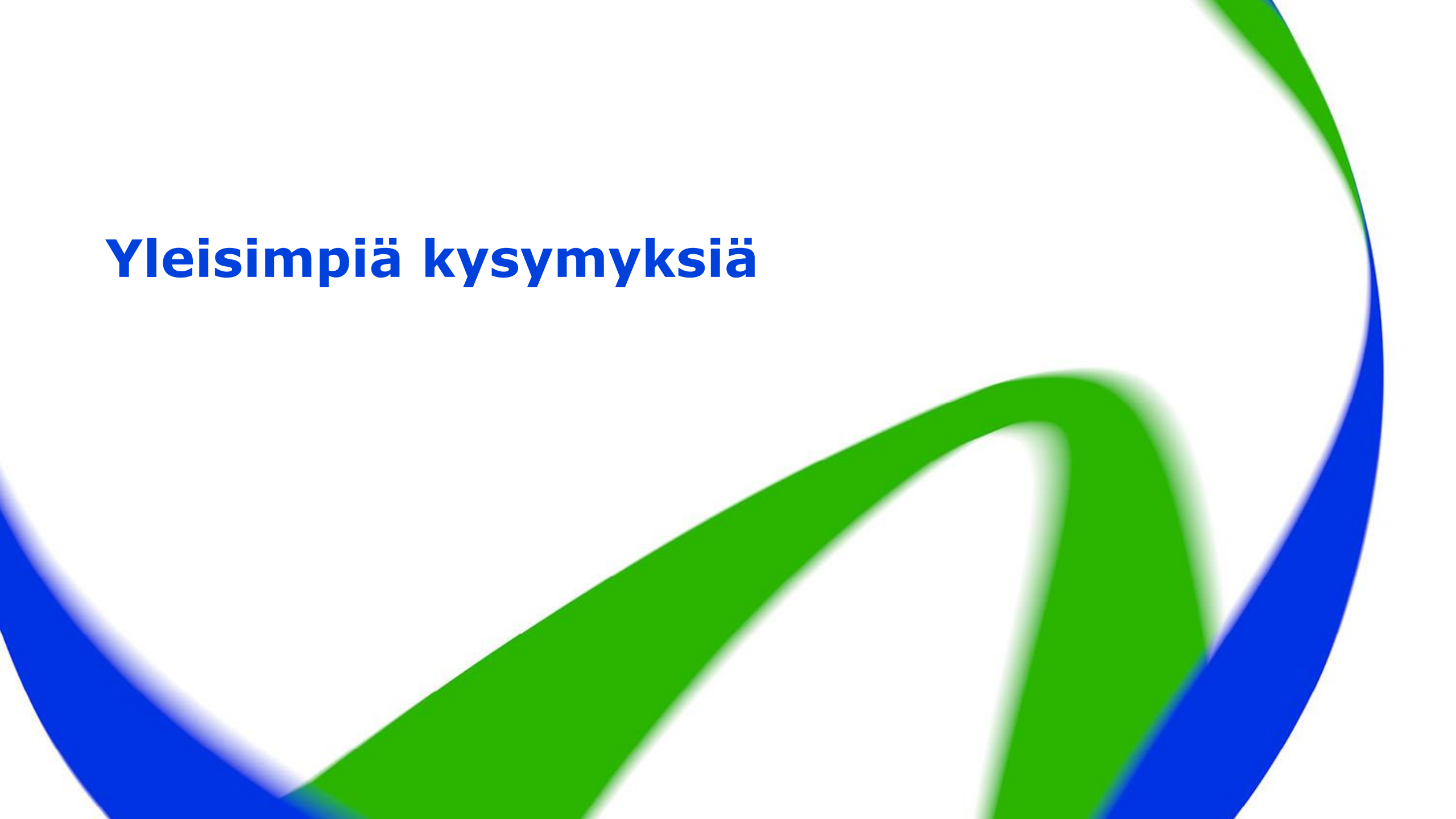
Mitä kriteereiden taustalla?

- Työssä tarvittavan tiedon hyödyntäminen
- Ongelmaratkaisutilanteet
- Ohjauksen tarve / itsenäinen työskentely
- Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Suorituksen arviointi ja palautteen hyödyntäminen

Kolme pointtia arviointikriteeristä

- 1) Ammattitaitovaatimukset määrittelevät, mitä osaamista tutkinnon osassa vaaditaan
- 2) Arviointikriteereillä määritellään arvosana osoitetusta osaamisesta
- 3) Tutkinnon osan arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

Yleisimpiä kysymyksiä

Miten toimitaan, jos opiskelija aloittaa tutkinnon suorittamisen keväällä 2026 ja uudet tutkinnon perusteet tulevat voimaan 1.8.2026 ja

- opiskelija haluaa siirtyä uusiin tutkinnon perusteisiin
 - Jos opiskelija haluaa siirtyä suorittamaan tutkintoa uuden perusteen mukaan, aiemmin hankittu osaaminen tulee tunnustaa. Tällöin tehdään sisältövertailu siltä osin jos tutkinnon osassa on tullut muutoksia.
 - Tutkinnon muodostumisen kohtaa: Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, ei voida käyttää tässä tapauksessa ellei kyse ole aiemmin suoritettu valinnainen tutkinnon osa, joka olisi ”poistettu” uudesta perusteesta.

Miten toimitaan, jos opiskelija aloittaa tutkinnon suorittamisen keväällä 2026 ja uudet tutkinnon perusteet tulevat voimaan 1.8.2026 ja

- opiskelija haluaa suorittaa yhden tutkinnon osan uusien tutkinnon perusteiden mukaisesti
 - Siirtymäajan perusteilla opiskeleva opiskelija voi valita uudesta perusteesta valinnaisen tutkinnon osan kohtaan ”tutkinnon osa toisesta...” kunhan se ei ole samaa osaamista, jota hän on jo suorittanut.
- opiskelija ei halua siirtyä uusiin tutkinnon perusteisiin
 - Opiskelijalla on oikeus suorittaa tutkinto siirtymäajalla olevien perusteiden mukaisesti siirtymäajan puitteissa.

Opiskelija haluaa suorittaa toisen osaamisalan tutkinnon osan ja haluaa kahdesta osaamisalasta kirjauksen todistukseen

Tutkintoon voi sisällyttää tämän tutkinnon toisen osaamisalan pakollisen tutkinnon osan. Riippumatta sisällytettävän tutkinnon osan laajuudesta, tutkinnon osan laajuus on tässä kohdassa enintään 30 osp.

- osaamisala voidaan kirjoittaa todistukseen tutkinnon osan suorittamisesta edellyttäen, että kaikki osaamisalalla vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu joko osana tutkintoa tai nyt osaamisalaa suoritettaessa.
- Jos tutkinto on suoritettu vanhempien perusteiden mukaan, mennään koko tutkinnon kautta ja tunnustetaan aiemmin hankittu ja täydennetään tarvittaessa

Esimerkki

^ Sairaanhoidon osaamisala (3189)	145
^ Lähihoitaja (10008)	
^ Pakolliset tutkinnon osat	115
• Asiakkaan kohtaaminen ja ohjaaminen	20
• Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen	25
• Lääkehoito lähihoitajan vastuualueella	10
• Sairaanhoidotyössä toimiminen	30
• Kotihoidossa toimiminen	30
▼ Valinnaiset tutkinnon osat	30

Toisen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa	15 - 30
---	---------

^ Ikääntyneiden hoidon ja kuntoutumisen osaamisala (3188)	145
^ Lähihoitaja (10008)	
^ Pakolliset tutkinnon osat	115
• Asiakkaan kohtaaminen ja ohjaaminen	20
• Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen	25
• Lääkehoito lähihoitajan vastuualueella	10
• Ikääntyneen osallisuuden edistäminen	30

Opiskelija haluaa suorittaa kokonaan toisen osaamisalan

- opiskelijaksi ottamisesta määrittää koulutuksen järjestäjä
- mikäli suorittaa valmistumisen jälkeen toisen osaamisalan tehdään osatodistus suoritetuista tutkinnon osista OPH:n todistusmääräyksen mukaisesti. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/todistukset>
- Tutkinnon muodostuminen tai tutkinnon peruste määrittävät mistä tutkinnon osista osaamisala tai sen antama kelpoisuus koostuu

Voiko osaamisalan suorittaa uudelleen

- koulutuksen järjestäjä vastaa opiskelijaksi ottamisesta
- Ammattipätevyyden osalta ei ole pakollista uudelleen suorittaa.
- Mikäli hän kokee osaamisessa vajetta, voi hän täydennyskoulutuksina valita koulutuksen järjestäjän tarjoamasta esim. maksullisesta täydennyskoulutuksesta sellaista osaamista tukevaa koulutusta kuin on tarvetta.

Valinnaisia tutkinnon osat

Voiko ylittää 180 osp?

- Yleisesti yhden tutkinnon osan osalta voi

Mitä voidaan ottaa?

Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta,
ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta

5 - 15

...

Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia voimassa olevista toisen ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteista.

Miten arviointi?

- Tutkinnon perusteen mukaisesti

Valinnaisten tutkinnon osien ostuaminen

- Jos halutaan tunnustaa korkeakouluopintoihin, niin pitää olla todistus, jonka on antanut joku korkeakoulu.
- ”Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja”.
 - lähtökohtana, että opiskelijalla on todistus, opintosuoritusrekisteriote tai vastaava asiakirja, joka on **toimivaltaisen viranomaisen** antama.
- Huomioitavaa, että kaikkea aiempaa osaamista ei voida tunnustaa osaksi aina.

Oppimisympäristöt

- Ammattitaidon osoittamistavoissa määritetään ne ympäristöt, joissa valtaosa **ammattitaitovaatimuksista voi osaamista hankkia, harjoittaa ja osoittaa**
- Mikäli joku yksittäinen jää uupumaan, voidaan yksilöllisesti täydentää muilla tavoin. Tästä sovitaan HOKSissa

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä toimimalla lähihoitajan käytännön työtehtävissä sairaanhoidon ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

Näyttö ja työpaikat

- Työpaikalla tapahtuva näyttö edellyttää poikkeuksetta, että opiskelija on siellä oppi- tai koulutussopimuksella tai muutoin työ- tai virkasuhteessa.
- Säädösten mukaan näyttö toteutetaan työpaikoilla käytännön työtilanteissa. Työpaikaksi katsotaan organisaatio, jolla on Y-tunnus. Oma koti ei ole lähtökohtaisesti työpaikka.
- ”Oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskevan sopimuksen ja koulutussopimuksen tekeminen edellyttää, että käytettävissä tutkinnon perusteiden mukaisen koulutuksen tai henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman ja **näyttöjen järjestämisen kannalta:**
 - riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa;
 - tarpeelliset työvälineet;
 - ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä henkilöstö.”

Osaamisen arviointikeskustelu

- Osaaminen osoitetaan näytössä ja mikäli kaikkea osaamista ei voida osoittaa näytössä, niin muulla tavoin, josta on sovittu yksiköllisesti.
- Opiskelijan pitää tietää, milloin ja missä tilanteessa hänen osaamistaan arvioidaan.
- Laki ammatillisesta koulutuksesta antaa opiskelijalle mahdollisuuden suorituksensa itsearviointiin näytön jälkeen arviointikeskustelussa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija voi halutessaan arvioida tutkinnon osassa osoittamansa osaamisen vastaavasti kuin arvioijat. **Opiskelijan itsearviointi arviointikeskustelussa ei ole tutkinnon perusteiden mukainen ammattitaidon osoittamistapa.** Opiskelijan tekemä itsearviointi ei saa vaikuttaa arvioijien tekemään osaamisen arviointiin tai siitä annettavaan arvosanaan.

Arvioijat ja opettajan taustapätevyys

- Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioinnin toteuttavat ja arvioinnista päättävät nimeämät kaksi arvioijaa.
- Arvioijista toinen on pedagogisesti pätevä ja kelpoinen opettaja tai erityisestä syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja ja toinen työelämän edustaja.
 - Muulla koulutuksen järjestäjän edustajalla tarkoitetaan esimerkiksi kouluttajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän opetushenkilöstöön kuuluvaa henkilöä, joka täyttää muut lainsäädännössä arvioijille säädetyt edellytykset.
- Työelämä nimeää oman edustajansa arviointipäätökseen tekemisessä.
 - Osaamisen osoittamiseen liittyviä huomioita voi tulla useasta tilanteesta ja taholta.
 - Poikkeuksellisesti voi olla myös kaksi opettajaa
- Nämä nimetyt toimijat, jotka tekevät arviointipäätöksen ja allekirjoittavan sen koordinoivat näitä huomioita.
 - Sisällöllisesti tulee huomioida, että arvioinnissa ainakin toisella on sisällöllinen osaaminen.

Opettajien pätevyys ja kelpoisuus

- Kuuluu Opetus- ja kulttuuriministeriön toimivaltiasuuden alle
- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (1150/2017) määrittää kelpoisuudesta luvussa 5 ja erityisesti sosiaali- ja terveysalan tutkinnoissa 13 a §:ssä.
- Ammatillisten tutkinnon osien opetusta sosiaali- ja terveysalan perustutkintoon on kelpoinen 13 §:stä poiketen antamaan henkilö:
 - joka on suorittanut soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon, vähintään 60 opintopisteen tai 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot ja jolla on kolmen vuoden pituinen käytännön työkokemus opetustehtävän sisältöä lähinnä vastaavissa tehtävissä; tai
 - joka on suorittanut soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon, vähintään 60 opintopisteen tai 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot ja jolla on vähintään viiden vuoden pituinen käytännön työkokemus korkeakoulututkintoa vastaavissa sosiaali- ja terveysalan tehtävissä.
 - Lisäksi toiminen 1 momentin mukaisten tutkintojen opettajan tehtävissä edellyttää, että opetusta antavalla henkilöllä on oikeus harjoittaa terveydenhuollon tai sosiaalihuollon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä, jos alan tehtävissä toimiminen edellyttää laillistamista.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos

Opetushallitus
Ammatillinen koulutus
ammattillinenkoulutus@oph.fi

